

En blus blev en symbol för mod

Berättelse

Sara Danius föddes 1962 i Täby, nära Stockholm. Hennes mamma var en känd författare, så det fanns många böcker hemma. Sara studerade länge och blev forskare. Senare blev hon professor, eftersom hon var mycket duktig på litteratur.

År 2013 blev Sara Danius medlem i Svenska Akademien. Akademien väljer varje år vem som får Nobelpriset i litteratur. När hon 2015 blev ständig sekreterare ledde hon hela Akademiens arbete. Hon var den första kvinnan på den posten. Sara blev snabbt populär, och hon bar ofta en knytblus, alltså en blus med en rosett vid halsen.

Men sedan kom en svår kris. En man som kallades "Kulturprofilen" anklagades av många kvinnor för övergrepp. Han hade nära kontakt med Akademien. Sara Danius ville att Akademien skulle agera och ta avstånd. Men hon fick inte tillräckligt stöd. Därför tvingades hon lämna sin post i april 2018.

När hon gick ut bar hon sin knytblus. Det blev en stark bild. Tusentals människor samlades för att stötta henne, och många knöt en blus på samma sätt. Knytblusen blev en symbol för mod. Samma år delades inget Nobelpris i litteratur ut, för första gången på mycket länge.

Sara Danius fortsatte att skriva och hålla föreläsningar. Men hon var sjuk i cancer. Hon dog i Stockholm i oktober 2019, bara 57 år gammal. Många minns henne som en modig och klok kvinna som vågade säga ifrån.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
författare	en person som skriver böcker
forskare	en person som söker ny kunskap
professor	en mycket hög lärare på ett universitet
Svenska Akademien	en grupp som väljer Nobelpriset i litteratur
ständig sekreterare	personen som leder Akademiens arbete
medlem	en person som är med i en grupp
kris	en svår situation
anklaga	att säga att någon har gjort fel
övergrepp	när någon gör något sexuellt mot en persons vilja
ta avstånd	att visa att man inte håller med
knytblus	en blus med en rosett vid halsen

ORD**FÖRKLARING**

symbol

något som står för en idé eller känsla

Läsförståelsefrågor

1. Vad arbetade Sara Danius med?
 1. Hon var forskare och professor.
 2. Hon var läkare.
 3. Hon var politiker.
2. Vilken viktig post fick Sara Danius 2015?
 1. Hon blev minister.
 2. Hon blev ständig sekreterare i Svenska Akademien.
 3. Hon blev rektor på ett universitet.
3. Varför var det speciellt att hon fick posten?
 1. Hon var den första kvinnan på posten.
 2. Hon var mycket ung.
 3. Hon kom från ett annat land.
4. Varför tvingades Sara Danius lämna sin post?
 1. Hon ville flytta utomlands.
 2. Hon fick inte stöd under krisen i Akademien.
 3. Hon blev för gammal.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Sara Danius bar ofta en knytblus.
 2. Sara Danius mamma var läkare.
 3. Sara Danius bodde i Norge.
6. Vad hände med Nobelpriset i litteratur samma år som krisen?
 1. Det delades inte ut.
 2. Det delades ut som vanligt.
 3. Två personer fick det.
7. Förklara med egna ord varför knytblusen blev en symbol. (öppen fråga)
8. När och var dog Sara Danius? (öppen fråga)
9. Texten säger att Sara Danius "vågade säga ifrån". Vad tror du att det betyder? (inferensfråga)

Facit

1. Hon var forskare och professor.
1. Hon blev ständig sekreterare i Svenska Akademien.
1. Hon var den första kvinnan på posten.
1. Hon fick inte stöd under krisen i Akademien.
1. ja b) nej c) det står inte i texten
1. Det delades inte ut.
- Exempel på svar: Sara Danius bar en knytblus när hon förlorade sin post. Andra människor knöt också blusar för att visa stöd, så blusen kom att betyda mod.
- Exempel på svar: Hon dog i Stockholm i oktober 2019.
- Exempel på svar: Hon berättade vad hon tyckte var rätt, även om många andra inte höll med och det var jobbigt för henne.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för samtal om mod och om att säga ifrån. Tema: civilkurage och jämställdhet. Lyft gärna ordet "symbol" och be eleverna ge egna exempel.

Diskussionsfrågor

- Sara Danius vågade säga ifrån. När är det viktigt att säga ifrån?
- Knytblusen blev en symbol. Vilka symboler känner du till?
- Varför tror du att många ville stötta Sara Danius?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en person som du tycker är modig. Vad gjorde personen?

Källor och faktagranskning

- Sara Danius – Wikipedia: https://sv.wikipedia.org/wiki/Sara_Danius
- Svenskt kvinnobiografiskt lexikon (SKBL): <https://skbl.se/sv/artikel/SaraMariaDanius>
- Sara Danius död efter lång tids sjukdom – SVT Nyheter: <https://www.svt.se/kultur/sara-danius-dod>
- Sara Danius – första kvinnliga sekreteraren blev en feministikon – Boktugg.se: <https://www.boktugg.se/2019/10/12/sara-danius-forsta-kvinnliga-sekreteraren-blev-en-feministikon/>

Faktagranskad i juni 2026. Sara Maria Danius föddes 5 april 1962 i Täby och dog 12 oktober 2019 i Stockholm (begravd på Katarina kyrkogård) efter flera års sjukdom (bröstcancer). Hon var litteraturvetare och professor i estetik vid Södertörns högskola och senare professor i litteraturvetenskap vid Stockholms universitet. Hon valdes in i Svenska Akademien 2013 och blev den 1 juni 2015 dess första kvinnliga ständiga sekreterare. Den 12 april 2018 lämnade hon posten under krisen kring "Kulturprofilen" Jean-Claude Arnault och #metoo; hon avgick formellt från sin stol i februari 2019. Stödet visades bland annat med knytblusar. Hennes mor var författaren Anna Wahlgren. Osäkerhet: exakt sjukdomsförlopp och interna detaljer i Akademien bygger på pressuppgifter och kan vara ofullständiga. Bilden är ett verifierat fritt foto från 2015 (CC BY-SA 4.0, foto: Frankie Fouganthin, via Wikimedia Commons), taget när hon tillkännagav Nobelpriset i litteratur.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.